

- Uvod • Simptomi • Dijagnoza • Liječenje

Uvod

Streptokokne zarazne bolesti uzrokuju gram-pozitivne bakterije zvane streptokoke.

Sojevi streptokoka, koji uzrokuju različite bolesti, dijele se prema svom ponašanju, hemijskim svojstvima i izgledu. Svaka skupina izaziva posebne vrste zaraznih bolesti i simptoma.

- Streptokoke skupine A su najotrovnije vrste za ljude koji su njihovi prirodni domaćini. Te streptokoke mogu uzrokovati "streptokokno ždrijelo" (streptokokna infekcija ždrijela), tonzilitis, infekcije rane i kože, infekciju krvi (septikemiju), šarlah, upalu pluća, reumatsku groznicu, Sydenhamovu horeju (ples Sv. Vida) i upalu bubrega (glomerulonefritis).
- Streptokoke skupine B najčešće uzrokuju opasne infekcije u novorođenčadi (neonatalna sepsa) i infekcije zglobova (septični artritis) i srca (endokarditis).

- Streptokoke skupina C i G često prenose životinje, ali rastu i u ljudskom ždrijelu, crijevima, vagini i koži. Te streptokoke mogu uzrokovati teške infekcije uključujući streptokokno ždrijelo, upalu pluća, infekcije kože, infekcije rane, postporođajnu i novorođenačku sepsu, endokarditis i septični artritis. Nakon infekcije nekom od tih bakterija može se razviti upala bubrega.

- Streptokoke skupine D i enterokoke rastu normalno u donjem dijelu probavnog sistema, vagini i okolnoj koži. I one mogu uzrokovati infekcije u ranama i u srčanim zaliscima, mokraćnom mjehuru, stomaku i krvi.

Infekcije nekim tipovima streptokoka mogu uzrokovati autoimunu reakciju u kojoj tijelo napada vlastita tkiva. Takve reakcije se mogu pojaviti nakon infekcije kao što je streptokokno ždrijelo i mogu dovesti do reumatske groznice, horeje i oštećenja bubrega (glomerulonefritis).

Simptomi

Streptokoke mogu živjeti u disajnom sistemu, crijevu, vagini ili bilo gdje u tijelu a da ne uzrokuju probleme (simptome). Ponekad se takve bakterije nađu u upaljenom području (kao što je ždrijelo ili vagina) osobe koja je kliconoša i streptokoke se krivo prepoznaje kao uzrok infekcije.

Najčešći tip streptokokne infekcije je infekcija ždrijela (streptokokno ždrijelo). Tipično simptomi nastaju iznenada i uključuju grlobolju, opći osjećaj bolesti (malaksalost), tresavice, povišenu temperaturu, glavobolju, mučninu, povraćanje i brze srčane otkucaje. Ždrijelo je crveno poput goveđeg mesa, krajnici upaljeni, a vratni limfni čvorovi mogu biti povećani i osjetljivi. Djeca mogu imati grčeve. U djece ispod 4 godine jedini simptom može biti curenje iz nosa. Kašalj, upala grkljana (laringitis) i začepljen nos nisu česti kod streptokoknih infekcija, ti simptomi upućuju na drugi uzrok kao što su hunjavica ili alergija.

Šarlah uzrokuju streptokokni otrovi koji dovode do proširenog ružičasto-crvenog osipa. Osip je najočitiiji na stomaku, na trupu i u kožnim naborima. Drugi su simptomi blijedo područje oko ustiju, zažareno lice, upaljeni crveni jezik i tamnocrvene crte u kožnim naborima. Vanjski sloj zacrvenjene kože često se guli nakon što nestane groznica.

Streptokoke uzrokuju i nekoliko vrsta kožnih infekcija, ali rijetko dovode do apscesa. Štoviše, infekcije se rano šire u duboke slojeve ispod kože dovodeći do celulitisa i katkada vrelog crvenog osipa koji se naziva erizipel (crveni vjetar, vatra Sv. Antuna). Streptokoke se same ili sa stafilokokama mogu širiti uzduž površinskih slojeva kože stvarajući šugavi, krastavi osip (impetigo).

Neki sojevi streptokoka mogu uzrokovati i razornu infekciju koja se brzo širi ispod kože (nekrotizirajući fasciitis). Iz nepoznatih razloga u novije vrijeme epidemije te infekcije postaju češće.

Dijagnoza

Premda simptomi mogu upućivati na streptokoknu infekciju dijagnozu treba potvrditi pretragama. Da bi se sa sigurnošću utvrdilo kako se radi o streptokoknoj infekciji najbolji način je uzimanje kulture uzorka iz zaraženog područja. Nakon rasta preko noći, kultura pokazuje karakteristične bakterijske kolonije.

Za postavljanje dijagnoze streptokoknog ždrijela uzima se kultura trljanjem sterilne vate na štapiću preko stražnjeg zida ždrijela. Uzorak se zatim stavi u Petrijevu zdjelicu i pusti da raste preko noći. Kao druga mogućnost, streptokoke A skupine može se otkriti posebnim brzim pretragama koje mogu dati rezultate unutar nekoliko sati. Ako je rezultat brzog testa pozitivan, polaganija prekonocna kultura nije potrebna. Budući da obje metode mogu otkriti streptokoke u ljudi koji ne trebaju liječenje, potreban je pregled doktora.

Liječenje

Ljudima sa streptokoknom infekcijom ždrijela i šarlahom obično je bolje za 2 sedmice, čak bez liječenja. Ipak, antibiotici mogu skratiti trajanje simptoma u male djece i spriječiti ozbiljne komplikacije kao što je reumatska groznica. Oni sprječavaju širenje infekcije u srednje uho, sinuse i mastoidnu kost kao i na druge ljude. Odmah nakon pojave simptoma treba započeti sa nekim od antibiotika, obično se daje penicilin V u obliku tableta.

Druge streptokokne infekcije kao što su celulitis, nekrotizirajući fasciitis i endokarditis su vrlo ozbiljne pa je potrebno dati penicilin intravenski, katkada zajedno sa drugim antibioticima. Streptokoke A skupine obično se liječi penicilinom. Neki streptokoki D skupine, a posebno enterokoki su otporni na penicilin i većinu antibiotika, za mnoge sojeve enterokoka nema pouzdane antibiotske terapije.

Simptomi kao što su groznica, glavobolja i grlobolja mogu se liječiti lijekovima koji smanjuju bol (analgetici) i groznicu (antipiretici), npr. Acetaminofen. Nisu potrebni ni mirovanje u krevetu niti izoliranje, međutim, članovi obitelji ili prijatelji koji imaju slične simptome ili koji su imali komplikacije streptokokne infekcije izloženi su povećanom riziku od nastanka zaraze.